

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

driemaandelijks tijdschrift
dertiende jaargang
nr. 4 december 1994

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

**driemaandelijks tijdschrift
dertiende jaargang
nr. 4 december 1994**

ISSN 0777 - 8821

<i>Inhoud</i>

Royale Victoria	2-12
Alice in Pajottenland	13-14
Over de taalschreve...	15-16
Ikebana initiatie 1995	17-18
Bescherm- en steunleden 1994	19-22
Lidgeld 1995	23
Agenda 1995	24-25
Plantenmeeting & plantenkeuring	26
Uit de oude doos van de Plantentuin	27-29
Lenteschoonmaak & Lenteruildag	30
Groenblijvers in onze tuin	31-34
Groenblijvers in uw tuin	35-38
Jaarverslag 1994	39-42
Aktiviteiten 1995	43-45
Lezersforum	46-47
Colofon	48

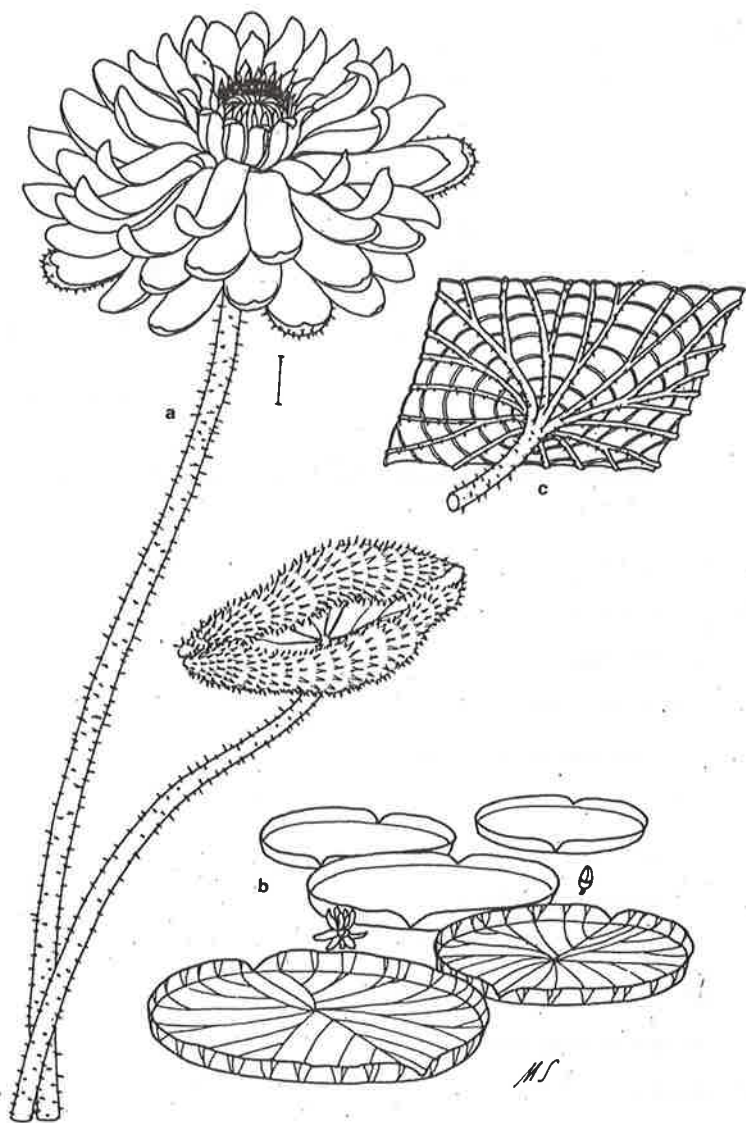

Fig. 1. Reuzenwaterlelie (*Victoria amazonica*), met bloemsteel en bloem, drijvende bladeren, en onderzijde van een bladsteel met blad (uit Cook C.D.K., 1974, Water plants of the world).

Royale Victoria

Bernard SYMOENS
Van Hammelaan 34, 8210 Loppem

Wie op 23 en of 24 juli niet tijdens de nachtelijke opening van de Plantentuin aanwezig was had GROOT ongelijk. Als op afspraak bloeiden zowel *Victoria amazonica* als *Victoria cruziana* in volle pracht voor de talrijk toegestroomde bewonderaars(ers). Onder deskundige begeleiding van gidsen en tegen een sfeervolle achtergrond, waarbij de uiteenlopende vormen en tinten van de andere planten en de meeslepende muziek van Ravel en Debussy elkaar wonderbaar aanvulden, genoot het publiek zichtbaar van deze zeldzame gebeurtenis. Geen wonder dat de meesten bleven treuzelen tot de laatste minuut... Het was immers een unieke kans om de Plantentuin even als een romantische plek mee te maken.

Hoewel het natuurlijke areaal (resp. Guyana + Amazonia, en Bolivië, Paraguay + Noord-Argentinië) waar de twee soorten *Victoria* groeien wellicht niet als romantisch kan omschreven worden, is het anderzijds toch een plant die bij uitstek associaties oproept met de periode dat heel wat ontdekkingsreizigers en plantenjagers (ook vanuit België) op pad gestuurd werden om nieuwe gebieden te exploreren, om talloze nieuwe planten te ontdekken, en om deze naar Europa te zenden.

En hoewel *Victoria* een plant is met een formaat waar men niet naast kan kijken, duurde het toch tot 1801 voor *Victoria* "officieel" ontdekt werd door Thaddäus Haenke (1761-1817) in Bolivië. Hij kwam in Zuid-Amerika terecht door als botanicus deel te nemen aan de expeditie van Malaspina voor rekening van de Spaanse regering. Maar dat liep niet van een leien dakje, want Haenke kwam enkele uren te laat voor het vertrek van de schepen vanuit Cadiz. Hij reisde ze achterna om in Montevideo mee aan boord te gaan, maar leed schipbreuk in de monding van de rivier La Plata, waarbij hij zijn instrumenten en boeken verloor. Hij kwam weer te laat, maar zette toch door en trok van Buenos Aires naar Santiago de Chile waar hij tenslotte Malaspina ontmoette en zich bij de expeditie aansloot. In 1793 vestigde hij zich definitief in Zuid-Amerika (Cochabamba in het huidige Bolivië). Daar verrichtte hij belangrijk geografisch en botanisch onderzoek.

Over deze Haenke wordt door Hooker (1847) de Fransman d'Orbigny geciteerd, uit Annales des Sciences Naturelles (1840) :

" Vijf jaar nadien, terwijl ik door Centraal Amerika, in de streek van de Guarayos, een stam behorend tot de Guaranis of Caribs, reisde, maakte ik kennis met pater La Cueva, een Spaanse missionaris... Tijdens een van onze gesprekken vermeldde hij de beroemde plantkundige Haenke die door de Spaanse regering uitgestuurd werd om de plantaardige voortbrengselen van Peru te onderzoeken... Pater La Cueva en Haenke bevonden zich in een prauw op de Rio Mamoré, een van de grote zijrivieren van de Amazone, toen ze in de moerassen langs de rivier een uitzonderlijke mooie plant ontdekten. Haenke, in een vlaag van bewondering, viel op zijn knieën en verkondigde luid zijn besef van de almacht en de pracht van het werk van de Schepper. Ze kampeerden vlak bij deze vindplaats en vertrokken slechts met tegenzin ".

Ook de invoer van deze plant was geen vanzelfsprekende zaak. Want het was niet dank zij Haenke dat de plant in Europa terecht kwam. Er volgde een periode waarin de plant door verschillende reizigers waargenomen werd, en waarbij soms een poging gedaan werd om (gedeelten van) de plant naar Europa over te brengen, o.a. door Aimé Jacques Alexandre Bonpland (1773-1858), die samen met Alexander von Humboldt door Zuid-Amerika reisde en er planten verzamelde. Weerom is er Hooker die d'Orbigny citeert uit Annales des Sciences Naturelles van 1840.

" Ik hoorde nadien van een goede vriend van Mr. Bonpland, dat hij bij een toevallig bezoek aan een plek bij de rivier die Riochuélo genoemd wordt, van op afstand deze prachtige plant gezien had, acht jaar voor ikzelf het land bezocht. In een poging om specimens van de plant te verzamelen was Bonpland bijna uit de boot gevallen".

Maar kiemkrachtige zaden kwamen pas een veertigtal jaren na Haenke in Europa aan.

Intussen was er een nieuwe ontdekking van *Victoria amazonica*, ditmaal in Brits Guyana, door Robert Hermann Schomburgk (1804-1865). Maar laten we hemzelf aan het woord met zijn beschrijving in "A Description of British Guiana" (1840) :

" De natuur, blijkbaar niet tevreden met de haar toebedeelde grond, versiert eveneens met een overvloedige vegetatie de stammen en takken van de bomen, de stenen en de rotsen; zelfs het wateroppervlak is bedekt met een tapijt van planten, bestrooid met prachtige bloemen. Wat zou een beter idee van de weelderigheid en de rijkdom van de plantengroei van Guiana kunnen geven dan de schitterende *Victoria regia*, het mooiste specimen van de flora van de westerse hemisfeer ? "

En in een voetnoot wordt er aan toegevoegd :

" De auteur had het geluk om op 1 januari 1837 in de rivier Berbice de prachtige *Victoria regia* te ontdekken. Deze plant, waarvoor Hare Majesteit genadig de toestemming gaf om haar naam te dragen, bedekt samen met de azuren *Pontederia*, meerdere *Utriculariae*, een *Polygonum*-soort, *Pistia*, en talrijke *Gramineae*, soms het ganse oppervlak van de Berbice, zodat navigatie belemmerd wordt. "

Deze voetnoot zegt meteen ook iets over de naam die voor deze plant bedacht werd.

In Engeland had de 18-jarige Victoria zojuist de troon beklommen en het lag voor de hand dat Schomburgk zijn prachtige vondst met koninklijke instemming de geslachtsnaam *Victoria* zou schenken.

Misschien heeft deze goede inval er ook een beetje voor gezorgd dat hij zich vanaf 1844 Sir Robert Hermann Schomburgk mocht noemen. Later werd hij aangesteld als consul, maar bleef planten verzamelen, ook elders (o.a. in het aktuele Thailand).

In 1837 werd een beschrijving van de plant gepubliceerd met de titel "*Victoria Regia*" door de plantkundige John Lindley (1799-1865). *Regia* verwijst nadrukkelijk naar het koninklijke karakter van deze plant.

Maar blijkbaar was deze soort *Victoria* al eens eerder, reeds in 1832, beschreven geworden als *Euryale amazonica* door Eduard Friedrich Poeppig (1798-1868), die planten verzamelde Chili, Peru en langs de Amazone. Hooker citeert hierbij uit "Reise in Chile, Peru, etc." (1836) van Poeppig :

" In de Igaripés, zijarmen van de Amazone, groeien water-planten die met hun fabelachtige afmetingen kunnen wedijveren met de befaamde *Rafflesia* uit Indië, terwijl ze deze wonderlijke plant wat betreft bloei in schoonheid overtreffen... De bladeren bereiken een doorsnede van 6 voet en de bloemen die sneeuwwit zijn met binnenin rood hebben een doorsnede van meer dan 25 cm. Ik zag de plant in één Igaripé, nabij de samenvloeiing van de Teffle en de Amazone. De bloemen verschijnen in december en januari...".

Zijn beschrijving werd nadien ondergebracht in het geslacht *Victoria* door de plantkundige James De Carle Sowerby (1787-1871), zodat de naam uiteindelijk *Victoria amazonica* (Poeppig) Sowerby werd i.p.v. *Victoria regia* Lindley.

De andere soort die in de Plantentuin groeit en bloeit is *Victoria cruziana* d'Orbigny uit Noord-Argentinië, Paraguay en Bolivië. De soort werd voor het eerst beschreven door Alcide Dessalines d'Orbigny (1802-1857) die uitgebreid Argentinië en Bolivië exploreerde. Hooker citeert nogmaals uit de *Annales* (1840), maar trekt het besluit van d'Orbigny in twijfel omtrent zijn ontdekking van een nieuwe soort.

" Terwijl ik de provincie Moxos onderzocht, was de enige mogelijkheid om te reizen langs het water. Zo volgde ik de Rio de Madeiras in de richting van de bron van de Mamoré, toen ik een groot meer met stagnerend water aantrof waarin ik een opvallende plant ontdekte die verwant was met Water Maïs die eerder te Corrientes gevonden werd. Met groot genoegen stelde ik vast dat dit gigantisch gewas, hoewel behorend tot hetzelfde geslacht, toch als soort verschilde van wat ik eerder gezien had. Zoals Haenke verzamelde ik bladeren en bloemen, maar door latere ziekte veroorzaakt door blootstelling aan een laaiende zon afgewisseld met alles doordrenkende regens die mij volledig uitputten, verloor ik de specimens van deze tweede soort zodat ik beroofd werd van het genoegen om deze plant naar Europa te brengen. De eer om de oorspronkelijke en eerstgevonden plant een naam te geven komt Dr. Lindley toe, die ze *Victoria regia* noemt. Maar voor de plant die later te Corrientes ontdekt werd, zou ik de naam *Victoria Cruziana* willen voorstellen als bewijs van mijn erkentelijkheid t.o.v. Generaal Cruz, wiens vriendelijkheid veel bijgedragen heeft tot het goede verloop van mijn reis naar Bolivië. "

Het opvallende onderscheid tussen beide soorten betreft de opstaande bladrand die bij *V. cruziana* beduidend hoger komt dan bij *V. amazonica*. D'Orbigny zou zowel bloem, blad als vrucht van deze plant verzameld hebben, maar enkel een blad bleef bewaard.

In Engeland was het eerste wat men van *Victoria amazonica* te zien kreeg een bloem die Schomburgk in een bokaal met bewaaralcohol gestopt had. Maar dat was dus voldoende, samen met de rapporten van Schomburgk, om Lindley aan te zetten tot het schrijven van de eerder vermelde beschrijving. Het werd een luxe-editie beperkt tot een oplage van 25 exemplaren (fide Hooker 1847) of van 100 exemplaren (fide Tergit 1972). Tevens werd in de gebouwen van de Horticultural Society een gekleurde afbeelding op ware grootte getoond.

Dit sprak enorm tot de verbeelding, en men hoopte dat er spoedig zaden zouden opgestuurd worden, zodat deze wondermooie plant ook in de comfortabele omgeving van een Engelse plantenkas bewonderd zou kunnen worden.

Ook Sir William Jackson Hooker, directeur van de Royal Botanic Gardens te Kew, was enthousiast en wijdde een ganse aflevering van de jaargang 1847 van zijn Botanical Magazine aan deze plant. De specimens waarop Hooker zich in 1847 baseert voor zijn artikel komen van Schomburgk en Bridges.

" Of the *Victoria* we have the good fortune to possess flowering specimens, gathered by Sir Robert Schomburgk, and blossoms, both preserved in spirits and dried, collected by Mr. Bridges. These, with coloured drawings executed on the spot by Sir Robert, enable us to present, in the accompanying figures, all the more important analyses necessary to illustrate the genus and species of the plant. "

Zowat 10 jaar na Schomburgk werden in 1846 te Kew de eerste zaden van *Victoria amazonica* te kiemen gelegd. Van de 22 zaden kiemden er twee, maar de kiemplantjes stierven af. Deze eerste zaden kwamen er dank zij Thomas Bridges (1807-1865) die planten verzamelde in Chili, Peru, Bolivië en Californië.

Over de eerste zaailingen van *Victoria* in Engeland zegt Hooker :

" Het is waar dat de *Victoria* tot nu toe geen bloemen voortbracht in Engeland, maar we hebben toch groeiende planten in de Royal Gardens of Kew, kiemplanten van zaden meegebracht uit Bolivië door Mr. Bridges... Hij ontdekte een grote hoeveelheid planten van *Victoria regia* en bracht in 1846 zaden verpakt in natte klei en gedroogde bladeren en ook bloemen in bewaaralcohol mee.

De meeste zaden waren verrot zodat er slechts twee van de 22 die we ontvingen kiemden. "

Aan deze Bridges wordt de introductie van *Victoria amazonica* toegeschreven (Desmond 1977, "Dictionary of British and Irish Botanists...").

Om aan voldoende geld te geraken om zijn plantenzoektochten te financieren had hij zich eerst, in 1828, als brouwer te Valparaiso gevestigd. Naast planten verzamelde hij ook insecten en vogels voor enkele correspondenten in Europa. Hoewel hij de zaden van *Victoria amazonica* met natte klei verpakt had, mislukte toch de opkweek ervan in Engeland.

De uiteindelijke succesvolle opkweek van *Victoria amazonica* zou gebeurd zijn aan de hand van zaden ingevoerd door Robert Schomburgk. Ze werden uitgezaaid in een vijver te Kew, maar om de kansen voor het bekomen van bloeiende planten te vergroten werden ook zaailingen uitgedeeld.

Eén van zaailingen kwam terecht bij Joseph Paxton (1803-1865), hooftuinier te Chatsworth bij de hertog van Devonshire. Hij slaagde er tenslotte in om als eerste (nog vóór Kew !) een *Victoria amazonica* tot bloei te brengen. Er moest zelfs een extra groot waterbekken voor gebouwd worden in de grote glazen serre die de hertog voor zijn collectie exotische planten had laten oprichten. In september 1849 had de plant al 19 bladeren waarvan de grootste een diameter had van 3,5 voet en een omtrek van 11 voet. Elk blad groeide met een voet per dag. De temperatuur van het water werd op 81-86 °F gehouden en de groei hield dag en nacht aan. Tenslotte hadden de bladeren een diameter van 7 voet (meer dan twee meter). Op 1 november 1849 verscheen de eerste bloemknop, die een week later volledig openbloeide ('s avonds). Twee dagen later was de geur verdwenen en na drie dagen ook de bloem zelf.

Op 14 november 1849 werd Paxton door de koningin op Windsor Castle ontvangen waar het hem toegestaan werd één van de *Victoria* bladeren te tonen.

Het kost enige moeite om zich deze toch plechtige gelegenheid correct voor te stellen : Paxton die de troonzaal binnenkomt, terwijl hij een blad van twee meter en een niet te onderschatten gewicht achter zich aan zeult, en dit dan volgens de regels van het protocol aan de koningin probeert te tonen, die zelf zeker niet van de grootsten was...

Hoe dan ook, in 1851 mocht hij zich Sir Joseph Paxton noemen, maar dat was wellicht niet alleen omwille van dat mooie grote blad dat hij koningin Victoria liet zien.

Sir William Hooker kwam bij het nieuws over de bloei meteen naar Chatsworth, en ook de hertog, die op dat ogenblik in Ierland verbleef, kwam zo vlug mogelijk naar huis om het wonder met eigen ogen te aanschouwen. Als experiment werd de zevenjarige dochter van Paxton op een blad gezet, nadat er eerst een metalen deksel op het blad gelegd werd. De hertog besloot om een afzonderlijke serre voor *Victoria amazonica* te laten bouwen. Paxton, die al eerder geëxperimenteerd had met diverse modellen van plantenkassen, liet zich voor deze constructie inspireren (zoals hij zelf beweerde) door de nervenstructuur in de bladeren van *Victoria amazonica*. Het werd een bouwwerk volledig uit ijzer en glas opgetrokken, een voorbeeld dat op vele andere plaatsen in Europa navolging kende.

In opdracht van Van W.J. Hooker maakte Walter Hood Fitch (1817-1892), die als kunstenaar vast verbonden was aan Kew, mooie afbeeldingen van *Victoria amazonica*. Deze litho's werden in 1851 gepubliceerd en één ervan toont duidelijk de opvallende nervatuur van het blad. Ook de stekels aan de onderkant van het blad zijn duidelijk afgebeeld. De plant werd overal bewonderd, maar gezien de omvang en de kosten die de opkweek ervan veronderstelde, werd het nooit een populaire plant. Toch werden er hier en daar door liefhebbers pogingen ondernomen, zelfs in open lucht. Zo lezen we in Johnson's Gardeners Dictionary (1881) :

" At Messrs. Weeks', in the King's Road, it has been bloomed successfully in the open air in a tank, the water of which was heated to 80 °F by hot-water pipes. "

En D.J. Mabberley spreekt in verband met *Victoria regia* zelfs van "a patriotic vogue, in the last century leading to construction of Victoria Houses (Chatsworth, Oxford Botanic Gardens)" (The Plant Book, 1990).

Na Engeland volgde het vasteland van Europa. In de eerste plaats België en meer bepaald zelfs Gent. Het feit dat de toevoer en de opkweek van zaden van *Victoria amazonica* in Engeland zo moeizaam verliepen, doet vermoeden dat het hier niet veel vlotter zou verlopen. Toch waren er heel wat mogelijkheden die de kans op succesvolle introductie verhoogden. In de eerste helft van de 19de eeuw gingen nogal wat plantenziekeners in opdracht van Belgische kwekers naar Zuid-Amerika (Galeotti, Verheyen, Tonel, J. Linden, N. Funck).

Bovendien waren er heel wat contacten met Engelse kwekers en zaadhuizen (Low, Loddiges, Veitch, ...).

Dé naam die hier vermeld moet worden, is natuurlijk die van de alomtegenwoordige Louis Van Houtte (1810-1876). Hij ging zelf eerst naar Brazilië om planten te verzamelen, en vanaf 1839 bouwde hij te Gentbrugge een bedrijf uit, dat in korte tijd internationale faam zou verwerven door het rijke en uitgebreide plantenaanbod. Het is in dit bedrijf dat Van Houtte een *Victoria*-serre liet bouwen. In dit ronde, koepelvormige bouwsel bloeide dan in 1851 de eerste *Victoria amazonica* op het vasteland van Europa.

Het bedrijf van Van Houtte had ook een eigen drukkerij en daar verscheen vanaf 1845 het prachtig geïllustreerde tijdschrift "La Flore des Serres et des Jardins de l'Europe". Ter gelegenheid van de bloei van *Victoria amazonica* toonde het tijdschrift een paar mooie afbeeldingen in kleur : één van de grote opengebloeide bloem en één met een binnenzicht van de *Victoria*-serre waarop men rond de cirkelvormige waterkuip enkele heren met buishoed en nogal overvloedig geklede dames bewonderend naar de bloeiende plant ziet kijken. Bewonderend, en misschien ook piekerend over de vraag of het mogelijk zou zijn om zo'n unieke plant thuis op te kweken.

Waarschijnlijk zullen veel liefhebbers zich beperkt hebben tot een oorspronkelijke opwelling, maar toch werd de opkweek van een *Victoria* geregeld in publikaties voor liefhebbers besproken.

Zo bijvoorbeeld in "Les Plantes de Serre" (1866) van M.E. De Puydt :

" Men heeft speciaal voor de *Victoria* aquaria gebouwd waar men ze samen met prachtige *Nymphea*, *Nelumbium*, *Euriale* en andere tropische waterplanten uit de twee werelden opkweekt. Zij hebben behoefte aan een modderige bodem voor hun wortels en water met een diepte van ongeveer 0 m 50, opgewarmd tijdens de groei tot 25 ° à 30 °.

De warmte van de serre moet deze zijn van een goede warme kas met veel licht. Men kweekt de *Victoria Regia* als éénjarige plant. "

De traditie om ieder jaar in de Plantentuin de bloei van de *Victoria* te gaan bewonderen dateert ook uit vorige eeuw. Zo lezen we bij François Crépin in zijn "Guide du Botaniste en Belgique" (1878) waar hij de Jardin botanique de Gand bespreekt :

" Tenslotte werd, in 1862-1863, de serre-aquarium heropgebouwd, waarin het publiek, elk jaar, de *Victoria* kan bewonderen. "

Wat ons terugbrengt bij de huidige traditie waarbij het publiek ook dit jaar de kortstondige maar spektakulaire bloei kon bijwonen. De eerste dag een witte bloem, die de tweede dag een roze kleur krijgt, en tenslotte rood wordt. En met een geur die de ene keer met ananas, een andere keer met seringën vergeleken wordt.

Wat betreft de geur van de bloemen geven verschillende reizigers te kennen dat die opvallend is. In een brief aan Hooker verklaart Bridges (1846) :

" Ik had de gelegenheid om de geur van de bloemen van *Victoria* waar te nemen. Deze die ik verzameld had waren op het punt van openbloeien. Bij mijn aankomst in Government House, plaatste ik ze in mijn kamer en toen ik er na het invallen van de duisternis terug kwam waren ze allemaal opengebloeid en verspreidden een heerlijke geur, die me eerst deed denken aan een rijpe ananas, nadien aan een meloen en dan aan de Cherimoya (*Annona cherimola*); maar eigenlijk met geen enkele vrucht te vergelijken. Tenslotte besloot ik dat het een heerlijke geur was, anders dan enige bekende geur, typisch voor de bloem die ze voortbracht. "

Eenmaal uitgebloeid buigen de bloemen zich onder het wateroppervlak. De zaden zijn eetbaar (geroosterd, volgens D.J. Mabberley).

Nogmaals, het is een gebeurtenis die geen enkele plantenvriend kan teleurstellen. Dus : tot volgend jaar, voor een nieuwe afspraak met *Victoria* !

Bibliografie

- Blunt, W. & Stearn, W.T. (1994). The art of botanical illustration.
Antique Collectors' Club & Royal Botanic Gardens, Kew.
- Crépin, F. (1878). Guide to botaniste en Belgique.
Gustave Mayolez, Bruxelles & J.B. Baillière et Fils, Paris.
- De Herdt, R. (1990). Gentse Floraliën, Sierteelt in Vlaanderen.
Stichting Mens en Cultuur, Gent.
- De Puydt, M.E. (1866). Les Plantes de serres.
Hector Manceaux, Mons.
- Desmond, R. (1977). Dictionary of British and Irish botanists and horticulturists.
Taylor & Francis Ltd, London.
- Fisher, J. (1989). The origins of garden plants.
Constable, London.
- Hadfield, M. (1955). Pioneers in gardening.
The Garden Book Club, London.
- Hagen, V.W. Von (1949). South America called them.
The Travel Book Club, London.
- Johnson, G.W. (1881). Gardeners' Dictionary.
London.
- Mabberley, D.J. (1990). The plant-book.
Cambridge University Press, Cambridge.
- Schomburgk, R.H. (1970). A description of British Guiana.
A.M. Kelley Publishers, New York.
- Tergit, G. (1972). Flowers through the ages.
Charles Skilton Ltd, London & Edinburgh.
- Van Onsem, J.G. (1950). Geschiedenis van de bloementeel in Oost-Vlaanderen.
Gent.
- Westermann, Lexikon Der Geographie (1968).

Alice in Pajottenland

L. HAVIK
Plantentuin

Karel was nog druk bezig een gezellig comfortabel zitje voor zichzelf uit te zoeken of daar stopte de bus al pal voor de residentie van vriend Achiël.

Minzaam heeft hij ons begroet en binnengeleid in een oase van rust en overweldigende bloempracht. Wat een weelde, wat een liefde om zo iets uit je handen te laten ontspruiten.

Met gulzige ogen hebben we ons tegoed gedaan al al het schone dat deze lusttuin te bieden had. En nog bleek dit alles voor onze gastheer niet voldoende. Zoals het een echte nazaat der Bourgondiërs past, ontkurkte hij ontelbare flessen godendrank, een uitbundig wijntje van eigen "cru" ! Heerlijk vloeide het rode fluwele vocht over de lippen. Het aardse paradadijs was tastbaar nabij.

Chance dat het alcoholgehalte in toom gehouden was, anders hadden we met sommigen onder ons nogal wat tegengekomen.

Toen vroeg iemand " zeg Achiël, welke bloem vind je nu de schoonste uit je sprookjestuin ? ".

Er kwam zichtbaar een waas in zijn ogen en op de lippen een glimlach "à la Joconde". Die daar, zei hij zachtjes. De richting van zijn wijsvinger volgend zagen we tussen het lover een unieke bloem "Hilde de zachtmoedige" genaamd.

" Partir c'est mourir un peu " dichtte eens Alice.

Zelden hebben we dit vers zo diep gevoeld.

Bedankt en merci, goeie vrienden Hilda en Achiël, merci en tot ziens ! Moge het jullie goed gaan.

Het glooiende Pajottenland met zijn machtige vergezichten ontrolde zich voor ons. Zachtjes deinend bracht de bus ons tot bij een echte Vlaamse afspanning. Daar zouden we eens lekker picknicken of lunchen. Helaas, wat niemand wist of vermoedde gebeurde. De picknickers werden brutaal verjaagd en de lunchers, wel, volgens de laatste berichten zitten die nog steeds te wachten op hun eerste "omelette".

Iemand met een naam als de Queen van Engeland schoot uit haar krammen ... het heeft klaarblijkelijk geholpen.

Met vijf gestrekte vingers meedraads door de krulbol te laten graaien is de kalmte in haar teruggevaren.

Niemand kon denken dat dit incident in het reisprogramma ingecal-cu-leerd was. Wie mij kan vertellen wat die laatste zin betekent, krijgt een gewaardeerde handdruk van de Prof.

Na dit avontuur zijn we naar het kasteel Gaasbeek afgezakt.

De Gids, een "gentleman" met Gallische snor, weelderige peper-en-zout haardos, blauwe ogen en keurig losjes zittende pak, wachtte ons met innemende glimlach op. Enfin, u ziet het, een type waar sommige dames met een zwak gestel voor in zwijm vallen.

Dit overkwam trouwens metterdaad iemand met een temperament vol uiterlijk, bijna. Bleek echter dat ze gewoon tegen een uitstekende kassei geschopt had.

De gids heeft ons uren geboeid. Omheen de wallen en in het kasteel kon hij en bleef hij onverdroten op meeslepende toon vertellen over het wel en wee der successievelijke kasteelheren en daaraan nauw verbonden een flinke brok geschiedenis der Zuidelijke Nederlanden, graaf Egmont, de laatste ridder der Middeleeuwen, niet te na gesproken. In één van de vele symmetrisch ingerichte kamers is iemand van het gezelschap die de verkeerde deur nam "met zijn kop tegen de muur gelopen". De tijd ijldde voorbij.

Als extraatje heeft de Gids de verbouwereerde groep door het pas opengestelde Park van Groenenberg geleid. Méér dan de moeite waard ! Langs vijvers en heuvelruggen en een gerenoveerd Steen, kuierend in de lommer van onvoorstelbaar hoge beuken en andere reuzen van het woud, via steil op en neer klimmende, hart- en spierversterkende paadjes hebben we ad fundum genoten van Moeder Natuur.

Nog een laatste verfrissing in de boomgaard van een uitnodigende "staminee", en om was de heerlijke zonnige zomerdag. Met weemoed, ach die weemoed, hebben we afscheid genomen van het land van Breughel. Maar we komen vast terug !

Jongens en meisjes, jullie allemaal die erbij waren, bedankt voor de enig mooie dag, want het was goed toeven onder jullie.

Tot een volgende keer !!!

Over de taalschreve...

L. HAVIK
Plantentuin

Loodzware regenwolken dreven rakelings over le Plat Pays. Eos had kennelijk zijn kar niet durven buitentrekken. Dit alles kon de Kerels van Hendrik Conscience echter niet deren. Daar gingen we dan het avontuur tegemoet.

Met stalen blik doorboorde de voerman de pijpestelen. De teugels strak in de hand joeg hij de steigurende paarden door tij en ontij.

't Was gezellig onder de huif. Els vertelde in geuren en kleuren over wat ze allemaal op school wel kregen tijdens de oorlogsjaren, zoals chocolade, appelsienen, bananen, lekkere soep-met balletjes en dies meer. Eén herinnerde zich slechts een school waar ze alleen maar straf kregen, véél straf. Een derde wilde er nog iets pittigs aan toevoegen, maar een langgerekte hooo, van op de bok, onderbrak hem. We hadden kennelijk het eerste reisdoel bereikt.

Bij het uitstappen stonden we paf. Onze verbaasde jongensogen konden het niet geloven. Daar stond voor ons warempel een levensgrote meccano. Enorme dwars- en langsliggers wisselden af met I, T, en U profielen, de nodige trek- en steekbalken, windverbanden en niet te vergeten de knoopplaten alsook de duizenden klinkbouten die het geheel bij elkaar moeten houden. We hebben het gevaarte beklommen, geïnspecteerd, betast en bewonderd. Enkelen werden er stil van.

Twee zulke exemplaren scheepsliften, want dat waren het, hebben we aangedaan en onder de loep genomen.

Indrukwekkend. Maar de alombekende klap moest nog komen. Bij een derde stop werden we geconfronteerd met de irreële realiteit. Staal en beton en nog eens beton en staal in onvoorstelbare hoeveelheden meterskubiek en tonnen. Dit valt niet te verwoorden. Een lift om schepen van 1.350 ton in één ruk 74,5 m hoog te tillen. Duizelingwekkend.

Een stalen scheepvaartkanaal hangend in de ijle lucht.

Dames uit het selecte gezelschap begonnen bijna te gillen van de danige hoogtevrees. Komt u zelf eens zien of beter nog, wees een volgende keer samen met ons van de partij (garantie de goeie).

Het prijskaartje van het kunststuk werd in francs français uitgedrukt, zo leek het bouwsel zesmaal minder duur. Stoere binken haptten naar adem bij het horen van deze astronomische sommen, " ils en avaient le souffle coupé ".

Niet te verwonderen, we waren in Wallonië ... nietwaar.

In een op (sic) maat gesneden restaurantje hebben we kennis gemaakt met de keuken én bewoners van over de taalgrens. Eén woord : heerlijk.

Bij verder trekken heeft de hele staff ons uitgewuifd. Zo kan het dus ook. Dag fijne mensen, tot een volgende keer.

Toen gebeurde er iets merkwaardigs vreemd. Plotseling, alsof in een tijdmachine ploften we neer midden in het Neolithicum. Zoek het maar eens op, het moet zo'n drieduizend jaar hier vandaan zijn. Domus Romana noemde ze die plek. Via het Bronzen alover het IJzeren Tijdperk, de Hallstadt cultuur en de La Tène periode belandde we pardoes tussen de Nerviërs, Trevieren en andere Aduatickers.

We hebben zelfs met een paar bekenden oog in oog gestaan. Eén beweerde een kroes gerstenat geslurpt te hebben met Boduognat, een andere zei een glimp te hebben opgevangen van Vercingetorix. Van de kerel die kwam en zag en het later toch weer aftrapte echter geen spoor. Uren hebben we in dit tijdloze dorp rondgezworven, onze fantasie aan allerlei buitenissigheden de vrije loop latend.

Gelukkig waren daar een paar onuitputtelijke Menapiërs om ons tegen verdwalen te behoeden. In de taal van Vondel hebben ze ons van naaldje tot draadje 't honderd uitgelegd en verteld.

Uiteindelijk zijn we even plots als daarvoor weer in de 20ste eeuw terechtgekomen. Wonderlijk.

Bij het opstappen telde de begeleider, voor alle zekerheid, het aantal "stuks" zoals hij zich met een lapsus liet ontvallen. Het aantal stuks nog eens goed bekijkend vond Karel dat er toch een aantal flinke "brokken" tussen zaten.

Over heuvels en dalen zijn we toen in één ruk terug naar huis gedraafd. In ons binnenste voelden we aan dat we echt iets van deze merkwaardige druilerige dag zouden meevoeren om in de herinnering op te bergen.

Voilà dit is het einde van een lang verhaal over een véél te korte dag.

Terloops gezegd, onze sekretaris die deze uitstap heeft verzorgd, mag er zijn !

Gilberte COMHAIRE-NEYT
Hofmeierstraat 8, 9000 Gent

Vanaf het voorjaar 1995 geeft mevrouw Godelieve Van den Heuvel uit Antwerpen een nieuwe reeks Ikebana lessen volgens de OHARA-school. Deze lessenreeks is toegankelijk voor beginners, maar ook zeer waardevol en meer aanvullend voor leden die al kennis maakten met de Japanse bloemsierkunst.

De OHARA-school

Toen in 1868 de grenzen van Japan werden opengesteld voor de Westerse wereld, werden alle kunstvormen hierdoor beïnvloed. Ikebana maakte hierop geen uitzondering.

Eeuwenlang stonden de formele, aan strenge regels gebonden schikkingen symbool voor Ikebana. Door de invoer van planten en bloemen, die groter en kleurrijker waren dan diegene die voor de traditionele boeketten werden gebruikt, drong zich een nieuwe manier van werken op.

Unshin Ohara ontwierp een nieuwe stijl, de Moribana. Als eerste werkte hij in lage schalen op een bloemenprikker (Kenzan), wat hem de mogelijkheid bood om breder uit te werken. Unshin Ohara stichtte zijn school in 1895, en is de grondlegger van de hedendaagse Ikebana. Houn Ohara is de huidige grootmeester, en leidt met artistieke bekwaamheid deze belangrijke school.

Godelieve Van den Heuvel

Ze kreeg haar opleiding van meester Yonezawa van de Seshu Ryu school te Brugge. Ze behaalde in 1979 het diploma van lerares aan deze klassieke school, ondernam verschillende studiereizen naar Japan, volgde nascholing in diverse Europese landen bij Japanse professoren. Sinds 1982 is zij leerling van de moderne Ohara school te Parijs. In mei 1990 behaalde ze het diploma van Meester 4de graad aan de Ohara school. Tevens is ze ondervoorzitster van de Ohara School of Ikebana, Belgian Chapter.

Om de starten wordt een reeks van 8 lessen gegeven a rato van 2 lessen per dag. (10-12.30 u en 14-16 u).

Deze lessen gaan telkens door op donderdag in het welbekende ingangsgebouw van het serrencomplex (ingang op de hoek van de Ledeganckstraat en de Emile Clauslaan, brede asfaltweg in de Plantentuin volgen).

De eerste twee dagen zijn vastgelegd op 16 februari en 2 maart, de overige twee dagen zullen in overleg met de deelnemers worden bepaald.

Per les wordt 300 F aangerekend en iedere kursist zorgt zelf voor bloemen en takken op aanduiding van de lerares. Voor de eerste les zorgt de lerares zelf voor plantenmateriaal.

Wel moeten de kursisten zelf een lunchpakket meebrengen. Soep en koffie is ter plaatse.

Inschrijven, zo snel mogelijk (aantal deelnemers is beperkt tot 8 personen), door storten van $8 \times 300 \text{ F} = \mathbf{2.400 \text{ F}}$ op ons rekeningnummer 001 - 1192154 - 03, van De Vrienden van de Plantentuin Gent, met vermelding ***IKEBANA 1995 beginners*** (en eventueel uw naam, indien verschillend van de betalende persoon).

Betaling vóór 1 februari ! Nadien worden geen inschrijvingen meer aanvaard.

Mevr. M. Acke, 9940 Evergem
Mevr. Y. Alzado, 9000 Gent
De H. L. Ascoop, 9000 Gent
De H. K. Bassez, 9831 Deurle (Sint-Martens-Latem)
Mevr. J. Beeckman, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
De H. & Mevr. Biebauw - Cools, 9000 Gent
De H. J. Biot, 9000 Gent
De H. L. Blontrock, 8904 Boezinge
Mevr. M. Borms, 9991 Adegem
Mevr. M.J. & A. Braet, 9968 Bassevelde (Assenede)
Mevr. J. Breemeersch, 9000 Gent
De H. J. Buytaert, 9100 Sint-Niklaas
Prof. H. Claessens, 9000 Gent
De H. H. Claeys, 9050 Ledeberg (Gent)
Mevr. C. Claus, 9032 Wondelgem
Mevr. L. Cocquyt, 9052 Zwijnaarde (Gent)
Dr. A. Comhaire, 9830 Sint-Martens-Latem
De H. J. Corne, 9900 Eeklo
De H. & Mevr. Cornelis - De Vos, 9050 Ledeberg (Gent)
De H. & Mevr. Crombez - Mol, 8650 Houthulst (Merkem)
De H. W. D'Haese, 9030 Mariakerke (Gent)
De H. K. De Baets, 9900 Eeklo De H. & Mevr.
De H. & Mevr. De Bisschop, 9030 Mariakerke (Gent)
De H. J. De Boever, 9850 Vosselare (Nevele)
De H. H. De Boom, 9000 Gent
De H. R.G.J. Debruyne, 8800 Roeselare
De H. & Mevr. De Clercq - Vlaminck, 9230 Wetteren
Mevr. L. Declippel, 9040 Sint-Amandsberg
De H. G. Decordier, 9000 Gent
De H. G. De Coster, 9000 Gent
Mevr. C. De Geyter - D'haenens, 9660 Brakel
Mevr. S. De Graeve, 9920 Lovendegem
Mevr. F. De Haeck, 9000 Gent
De H. De Meuleneire - Dos Santos, 9030 Mariakerke (Gent)
Mevr. S. De Mey, 9042 Sint-Kruis-Winkel
De H. G. De Mil, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
De H. G. De Munter, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
De H. C. De Permentier, 9070 Heusden (Destelbergen)
De H. E. De Regge, 9000 Gent

De H. P. De Ridder, 1700 Dilbeek
 Mevr. G. Desmet, 9000 Gent
 Mevr. A. De Tavernier, 9000 Gent
 Mevr. B. De Vetter, 9840 Zevergem (De Pinte)
 De H. & Mevr. Devleesschauwer - Spileers, 7890 Ellezelles
 De H. & Mevr. Devreker, 9800 Sint-Martens-Lerne (Deinze)
 Mevr. Y. De Vriendt, 9290 Uitbergen
 Mevr. D. De Waele, 9000 Gent
 Mevr. C. Dewever, 9050 Gentbrugge (Gent)
 De H. E. De Wever, 9968 Bassevelde (Assenede)
 Mevr. J. De Wilde, 9860 Oosterzele
 Mevr. E. Dewulf, 9051 Sint-Denijs-Westrem (Gent)
 De H. K. Dierckens, 8930 Menen
 De H. D. Duytschaever, 9840 De Pinte
 Mevr. L. Everaert, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
 De H. F. Feremans, 2800 Mechelen
 De H. & Mevr. Fritsch - Haerens, 9000 Gent
 Mevr. T. Gabriël, 9000 Gent
 De H. & Mevr. Geens - Crauwels, 9930 Zomergem
 De H. L. Geiregat, 9000 Gent
 Mevr. A. Godfrain, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
 Mevr. M. Goetghebeur - Dewitte, 8400 Oostende
 Mevr. A.M. Goossens, 9200 Dendermonde
 De H. E. Govaert, 9800 Deinze
 Mevr. I. Hamel, 9050 Ledeberg (Gent)
 Mevr. G. Hamerlynck - Brooymans, 9000 Gent
 De H. H. Harth, 9820 Merelbeke
 De H. & Mevr. P. Heynderyckx - Delbecque, 9840 De Pinte
 De H. A. Huttert, 9830 Sint-Martens-Latem
 De H. J. Jaques, 9030 Mariakerke
 Mevr. D. Kayser - Maas, 9190 Stekene
 Dr. I. Kerremans, 9000 Gent
 De H. A. Kesteleyn, 9000 Gent
 L' Avenir Horticole, 9000 Gent
 Mevr. G. Labyn, 9000 Gent
 Mevr. M.-H. Laga, 9830 Sint-Martens-Latem
 De H. & Mevr. Lagrou- Duinslaeger, 9000 Gent
 De H. E. Laroy, 9920 Lovendegem
 De H. R. Lataire, 9820 Merelbeke
 De H. H. Leyseele, 9000 Gent
 De H. & Mevr. Lootens - Jonckx, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
 Mevr. C. Marchal, 9000 Gent

Prof. em. J. Maton, 9790 Wortegem - Petegem
 De H. E. Meeremans, 9800 Deinze
 De H. Meersschaut, 9830 Sint-Martens-Latem
 Mevr. M. Michielssen, 9921 Vinderhout
 Monumentenwacht Oost-Vlaanderen, 9000 Gent
 De H. & Mevr. Monville - Devreese, 9000 Gent
 De H. P. Mortier, 9030 Mariakerke (Gent)
 Mevr. L. Parmentier, 9000 Gent
 Mevr. M.P. Pee, 9840 De Pinte
 Mevr. D. Pöhner, D - 4019 Monheim 2 GERMANY
 De H. & Mevr. Quatacker - Gillis, 9052 Zwijnaarde (Gent)
 De H. & Mevr. Ramon-Verstraete, 9040 Sint-Amandsberg
 De H. H. Redant, 9031 Drongen
 Mevr. V. Rens, 9000 Gent
 De H. L. Roels, 9220 Hamme
 Mevr. G. Rogghe, 9090 Gontrode
 Mevr. J. Romijn, 9000 Gent
 De H. Dr. E. Rons, 9000 Gent
 De H. & Mevr. Saey - Martens, 9041 Oostakker (Gent)
 De H. C. Scheiris, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
 Prof. P. Schmidt, 9000 Gent
 De H. M. Suffys, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
 De H. W. Termonia, 9600 Ronse
 De H. G. Thienpont, 9810 Eke (De Pinte)
 De H. & Mevr. Tuytte - Dhondt, 9000 Gent
 De H. R. Van Belle, 9840 De Pinte
 De H. S. Van Coppenolle, 9060 Zelzate
 De H. J. Van Daele, 9300 Aalst
 Mevr. F. Vanden Bossche, 9031 Drongen
 De H. J. Vandenbulcke, 9000 Gent
 De H. J. Vandendriessche, 9051 Sint-Denijs-Westrem
 Mevr. G. Van den Heuvel - Janssens, 2170 Merksem
 Prof. Dr. P. Van der Veken, 9000 Gent
 De H. A. Van de Weghe, 9000 Gent
 De H. G. Van de Woestyne, 9000 Gent
 Mevr. F. Van Durme, 9052 Zwijnaarde (Gent)
 De H. L. Van Espen, 8800 Roeselare
 Mevr. R. Van Heuveln, 9000 Gent
 Mevr. C. Vanhoutte, 1700 Sint-Ulriks-Kapelle
 Dr. E. Van Oostende, 9051 Sint-Denijs-Westrem (Gent)
 Mevr. J. Van Outryve, 9032 Wondelgem (Gent)
 De H. & Mevr. Van Paemele - D'Hooge, 9940 Evergem

De H. F. Van Vlaenderen, 9000 Gent
 De H. R. Vanwonderghem, 9000 Gent
 De H. L. Vercammen, 9052 Zwijnaarde
 Mevr. H. Vermeesch, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
 Mevr. J. Verraes, 9270 Kalken (Laarne)
 Mevr. L. Verschaeve, 9520 Sint-Lievens-Houtem
 De H. N. Versmessen, 9700 Oudenaarde
 Mevr. M. Verspeeten, 9000 Gent
 De H. R. Verspeeten, 9070 Destelbergen
 De H. & Mevr. Vervae - Verdonck, 9040 Sint-Amandsberg
 De H. Dr. L. Volckaert, 9000 Gent
 Mevr. Y. Vuylsteke - Beyens, 9052 Zwijnaarde (Gent)
 De H. A. Willems, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
 De H. R. Willems, 9800 Petegem (Deinze)
 De H. J. Wullaert, 9000 Gent
 De H. & Mevr. Ylen, 9000 Gent

Voor de vierde keer op rij kunnen we ook dit jaar weer vaststellen dat het aantal steunende en beschermende leden duidelijk toeneemt. Drie jaar geleden nam deze lijst anderhalve pagina in, twee jaar geleden bijna twee volle bladzijden, vorig jaar bijna drie bladzijden, en zoals u nu kan zien, wordt reeds een vierde pagina goed gevuld ! Dit is voor het bestuur een bijzonder aangename vaststelling, en we durven hierin een teken van aanmoediging herkennen.

De redakteur hoopt dat in deze lijst geen storende fouten zijn geslopen, maar als ondanks onze voorzorgen toch een en ander verkeerd zou zijn weergegeven, dan is een kattenbelletje van uw kant (met verbetering) van harte welkom...

Uw financiële en morele steun aan de vereniging wordt bijzonder en van harte gewaardeerd. En u weet, uw financiële bijdrage komt rechtstreeks en onrechtstreeks de Plantentuin ten goede :

- door enkele aankopen voor de Plantentuin, die de vereniging elk jaar op zich wil nemen,
- door daadwerkelijk de handen uit de mouwen te steken bij de organisatie van het praktisch werk in de Plantentuin,
- door de activiteiten die hier doorgaan mee bekend te maken bij de leden en verder naar het grote publiek.

Nogmaals, in naam van de Plantentuin : onze beste dank !

Ter gelegenheid van de Algemene Vergadering hebben een groot aantal leden hun bijdrage voor 1995 reeds betaald. Onze beste dank hiervoor !

Voor de andere leden hebben we in dit nummer een welbekend overschrijvingsformulier bijgevoegd.

We hopen dat hierbij geen fouten zijn gemaakt. Als u reeds uw bijdrage heeft betaald, en er is desondanks toch een overschrijvingsformulier in uw nummer binnengeslopen, wil u dan ons hiervoor verontschuldigen...

Gewoon lid : **300 F**

Beschermend lid : **500 F**

Steunend lid : **1000 F**

Te storten op onze bankrekening 001 - 1192154 - 03 met de vermelding " lid 1995 ".

Wil u aub de *naam en adres van het lid* vermelden, indien deze verschillend is van de betalende persoon. Beste dank !

De lidkaarten zullen met uw maartnummer van volgend jaar worden opgestuurd.

In naam van het bestuur, de gidsen en de medewerkers van de Vrienden van de Plantentuin wensen we aan al onze leden een aangenaam, liefdevol, vreugdevol, vredig 1995.

Agenda 1995

Januari

Geen activiteiten, wegens winterslaap...

Februari

Zondag 05, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Donderdag 16, 10-16 u, inkomhal van de serres :

Ikebana, eerste les.

Meer informatie p. 17-18.

Maart

Donderdag 02, 10-16 u, inkomhal van de serres :

Ikebana, tweede les.

Zaterdag & zondag 04-05, 9-16 u, bij de Plantentuin :

Plantenmeeting & Plantenkeuring. **Gratis toegang !**

Zondag 05, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Zaterdag 11, om 9 u & om 14 u, Plantentuin, Opruimingsactie.

Meer informatie op p. 30.

April

Zondag 02, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Lenteruildag ! Meer informatie op p. 30.

Zaterdag 22, Flanders Expo :

Opening van de 31ste Gentse Floraliën (tot en met 1 mei).

Mei

Zondag 07, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Zaterdag 20, busuitstap naar Cap Blanc-Nez en Cap Griz-Nez.

Meer informatie in het volgend nummer.

Juni

Zondag 04, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Zaterdag 10, halve dag uitstap naar de Kalevallei, Vinderhout.

Meer informatie in het volgend nummer.

Zaterdag 17, busuitstap naar Hasselt, Natuurtuin en Japanse tuin.

Meer informatie in het volgend nummer.

Juli

Zondag 02, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Begin juli, bezoek aan plantenbedrijf van de H. Arts, Affligem.

Meer informatie in het volgend nummer.

Zondag 16 tot zondag 23, Plantentuin

Gentse Feesten : gratis rondleidingen

Augustus

Zondag 06, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Eind augustus, poëziewandeling in het Arboretum te Kalmthout,

o.l.v. Mevr. Bie Wouters.

September

Zondag 03, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

Oktober

Zondag 01, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

November

Zondag 05, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :

Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.

December

Zaterdag 16, om 15 u, Plantentuin

Algemene Ledenvergadering, met als gastspreker Prof. M. De Cleene, over "Risicoplanten in en om uw huis".

Plantenmeeting en Plantenkeuring

In de loop van dit jaar worden opnieuw deze vier tweedaagse thematische plantententoonstellingen georganiseerd, *gratis* te bezoeken, op :

4 & 5 maart
3 & 4 juni
2 & 3 september
2 & 3 december 1995

Deze lente-, zomer-, herfst- en winter-tentoonstelling zullen op zaterdag en zondag van 9 tot 16 u bezocht kunnen worden.

Historiek

Sedert 1884 werd er maandelijks op de eerste zondag van de maand in Gent een plantenmeeting met plantenkeuring gehouden. Dit gebeurde vroeger in de Handelsbeurs op de Kouter. Sedert een viertal jaar was dit op hoger vermelde plaats niet meer mogelijk. Sedertdien is deze activiteit op diverse plaatsen in de stad en zelfs buiten de stad en op diverse tijdstippen gehouden. Vorig jaar heeft het organiserende bestuur de Plantentuin van de Universiteit Gent gekontakteerd met de vraag of zij haar infrastructuur hiervoor niet kon beschikbaar stellen. Hierop zijn wij in graag ingegaan, waardoor deze tentoonstellingen vanaf 1994 doorgaan in de gebouwen van de Universiteit, bij de Plantentuin.

Bij deze vier seizoenstentoonstellingen zal ook de Plantentuin trachten zeldzame of botanisch merkwaardige plantesoorten in het daglicht te stellen.

Ook zullen leden van liefhebbersverenigingen uitgenodigd worden om hun bijzondere kweekprodukten aan het publiek voor te stellen.

Bij het ter perse gaan van dit nummer is de uiteindelijke beslissing tot verlenging nog niet gevallen, maar er is goede hoop dat deze interessante activiteit ook in 1995 bij de Plantentuin zal worden gehouden.

Uit de oude doos van de Plantentuin

Virginie MICHIELS
Kortrijksesteenweg 430, 9000 Gent

Wist u al dat :

... Op de vooravond van de 19de eeuw de toestand van de Gentse hofbouw, zoals trouwens die van heel België, weinig schitterend was ? Jan Van Geert, die deze tijd meegemaakt heeft, beschreef dat als volgt : "In het begin dezer eeuw was de koophandel in bloemen hier nog zo gering, dat men op dien stiel alleen niet kon bestaan, en elke bloemist verplicht was dien van het snijden der fruitbomen en 't aanleggen van Engelse hoven daarbij uit te oefenen".

Karel Van Hulthem werd terecht de vader van de Belgische hofbouw genoemd, want met hem begon de reusachtige expansie van de tuinbouw in de 19de eeuw. Zonder Van Hulthem zou Gent zeker nooit een internationaal centrum voor tuinbouw geworden zijn, en zou de Zwitserse botanicus De Candolle haar nooit "de bevoorrechte stad van de plantkunde" genoemd hebben. Toen in 1796 de Franse overheid gelastte in elk departement een "Centrale School" op te richten, raadde Van Hulthem het centraal bestuur van het Schelddedepartement aan deze onder te brengen in de gewezen abdij van Baudeloo te Gent en de abdijs tuin te gebruiken als kruidtuin. Charles Morren, die als professor te Leuven lessen in de botanie onderwees, heeft deze daad later perfect naar waarde weten schatten : "De invloed van de oprichting van een kruidtuin te Gent in 1796 op de tuinbouw van deze stad en bijgevolg ook op die van geheel het land is onschatbaar."

... Karel Van Hulthem steeds zijn vele relaties heeft aangewend om de Baudelootuin te verrijken met ontbrekende planten ? Zo was hij bijvoorbeeld een druk bezoeker van de Jardin des Plantes te Parijs en onderhield vriendschappelijke betrekkingen met de grootste plantkundigen en plantenliefhebbers van zijn tijd. Hij kreeg van André en Jacques Thouin (de eerste was hoogleraar te Parijs, de tweede bestuurder van de Jardin des Plantes) een grote verzameling fruitbomen, evenals een groot aantal planten en zaden voor verwarmde kassen. Aan Van Hulthem hebben wij ook de invoer van de Dahlia te danken.

... De vrouw die de Camellia introduceerde Josephine de Beauharnais (1763-1814), de eerste echtgenote van Napoleon Bonaparte, was ? Ze liet in de tuinen van haar paleis Malmaison, nabij Parijs, overvloedig Camellia's kweken. Ook met haar was Van Hulthem in contact gekomen. Deze ontmoeting leverde niet alleen nieuwe planten op, maar toen in 1802 bevel kwam van Napoleon om alle abdijgebouwen om te vormen tot kazerne en de daarbijhorende tuin tot oefenveld voor de soldaten, maakte Karel Van Hulthem van het bezoek van de keizer en de keizerin gebruik om een allegorisch verzoek te overhandigen. Hierop beloofde de keizerin bij haar echtgenoot te pleiten voor het behoud van de pas vijf jaar oude tuin. De vraag werd positief beantwoord en de tuin ging over in handen van het stadsbestuur.

... Toen J.-H. Mussche, opperhovenier van de Baudeloohof, na langdurig ziek te zijn geweest, stierf in 1834, de tuin lange tijd zonder bestuurder was geweest ? Dit had ertoe geleid dat de raarste en merkwaardigste planten nieuwe meesters hadden gekregen. De opvolger van Mussche, de heer André Donckelaar, vond de tuin zwaar verwaarloosd en vernield terug en hij diende ze bijna volledig opnieuw in te richten.

... Naast een geschil tussen de stad en de staat omtrent de vraag wie de onderhoudskosten van de plantentuin op zijn boterham kreeg, de ligging van de Baudeloohof niet erg gunstig bleek ? Deze werd verstikt door heel wat rook van fabrieksschoorstenen die eveneens een zwarte roet deden neerdwarrelen op de plantenverzamelingen. Er werd koortsachtig gespeurd naar een betere bestemming. In 1903 werden de planten definitief overgebracht naar een gedeelte dat grensde aan de reeds bestaande staatstuinbouwschool in de Ledeganckstraat. Dit vond plaats onder leiding van de toenmalige directeur Prof. Dr. Mac Leod.

... De tuin niet altijd even open voor publiek is geweest als nu het geval is ? Onder het beheer van Prof. Dr. Verplancke bv. kon de tuin enkel de donderdagnamiddag en de zondagvoormiddag bezocht worden. Met dit voor ogen is het dan ook niet verwonderlijk dat de huisbewaarder van het Botanisch Instituut zich strikt aan de veiligheidsregels diende te houden en dat, wanneer dat niet gebeurde, deze op een flinke veeg uit de pan kon rekenen van zijn werkgevers (de ondervoorzitter van de raad van beheer en de directeur van de plantentuin zelf).

Het volgende voorval heeft plaatsgevonden onder het directeurschap van Prof. Dr. Verplancke.

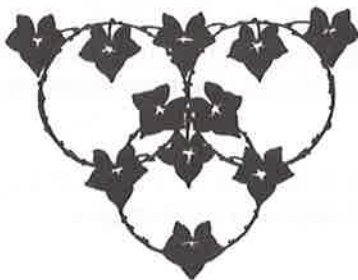
De heer De Craene die dienstdeed als stoker en eveneens aangesteld was als huisbewaarder buiten de gewone werkuren (ter aflossing van de heer Van Nieuwenhuyse) had zich door de reden van overwerk niet van zijn laatste opdracht gekweten. Dit gaf aanleiding tot de volgende toestanden : " Toen de heer Van Nieuwenhuyse met verlof was sloot hij de hekken van de plantentuin niet af zodat deze bleven open staan. Evenmin de deuren van het Botanisch Instituut die toegang verlenen tot de tuin. Het was de heer Van Nieuwenhuyse die om 7.45 u het poortje moest openen om toegang te verlenen aan het personeel van de tuin... " Hiervoor werd De Craene herhaalde malen op het matje geroepen.

... In 1951 een derde "Wonderwereld" werd georganiseerd in de Plantentuin, in samenwerking met de Zoo ? Alles speelde zich af in de Oranjerie, waar de geïnteresseerden aquaria met kunstlicht konden bewonderen, en in de Microscopiezaal. De dieren werden in de grasperken opgesteld.

... Een broedende zwaan en haar zes eieren uit de plantentuin gestolen werden ? In 1971 had de Antwerpse Zoo een koppel van deze sierlijke dieren geschonken aan de tuin waar ze hun broedplaats hadden op de vijver.

Al deze anekdotes zullen in juni '95 bijdragen tot een thesis. Ik zou het daarom enorm waarderen, dat wie nog materiaal (artikels uit krant of tijdschrift, nuttige tips, oude foto's, belangrijke weetjes, ...) heeft i.v.m. de Plantentuin van de Universiteit Gent, me dit laat weten op onderstaand adres :

Kortrijksesteenweg 430, 9000 Gent, of
op het telefoonnummer 09 - 220.73.10.

Lenteschoonmaak in de Plantentuin

Op zaterdag 11 maart willen we onze leden andermaal oproepen voor een werkdag in de tuin. Vorig jaar werd het een gróót succes met 18 paar helpende handen, en zo hopen we het ook voor 1995.

We starten om 9u met de actie, en na een middagpauze met *soep* en *koffie* "van het huis" hervatten we om 14u (gelieve zelf de rest van een lunch mee te brengen).

Er zijn uiteenlopende werkzaamheden voor alle leeftijden, voor fijne vingers, en voor brute kracht. Mogen we u vragen zo mogelijk eigen tuingerief mee te brengen (spade, spitvork, hark, snoeischaar), bij grote opkomst zitten we gauw door onze voorraad.

Afspraak dus voor een hopelijk zonnige dag.

Lenteruildag

De lenteruildag 1995 hebben we gepland op zondag 2 april. Alle vrienden en sympatisanten nodigen we van harte uit op deze gratis beurs in het Palmarium van de tuin. (eventueel als afsluiter na de gratis rondleiding van 10u).

Standhouder

Wie een stand wenst, dient wel lid te zijn van De Vrienden van de Plantentuin, en kan hiervoor het bijgesloten inschrijvingsformulier invullen en ons overmaken. We reserveren dan een plaats met tafels en stoelen.

Opstellen van uw stand gebeurt tussen 8.30 u en 9.30 u.

Plantenmateriaal in al zijn vormen is welkom, evenals klein bijhorend gerief (potten, bloemschikgerief, edm).

Ruilen of verkoop tegen een vriendenprijs kan, maar geen enkele vorm van handel is toegelaten. De beurs sluit om 11.45 u.

Bezoekers

Zij zijn welkom vanaf 9.30 u tot 11.30 u. De toegang is gratis en u kan zelf ook wat ruilmateriaal meebrengen.

Groenblijvers in onze tuin

Koen CAMELBEKE
Plantentuin

De herfst en winter laten een groep planten naar voor komen die slechts zelden scoorden bij de blikvangers : de **groenblijvers**. Alle hebben ze als kenmerk dat het blad in groene toestand op z'n minst één jaar op de plant blijft. De term **wintergroene** planten verwijst naar die groep waarbij het blad na de winter afvalt en aldus maar één jaar oud wordt.

De onderstaande selectie laat u kennis maken met de variatie binnen deze groep. De coniferen (naaldbomen en aanverwanten) zijn hier niet opgenomen maar zijn natuurlijk dé voorbeelden van groenblijvers.

Let tevens op de vaak spectaculaire kleurvariatie : van grijs-blauw bij de soorten met viltige bladeren over alle schakeringen van groen (al of niet wit- of geelgestreept, -gevekt of -gerand) tot de paarse tinten.

Nogal wat soorten ruiken bij kneuzing van het blad eerder onaangenaam; gifstoffen die de plant tegen vraat moeten beschermen zijn er zeker niet vreemd aan.

Vergeet bij uw rondgang de serres niet; de tropische wereld is hét paradijs voor groenblijvers !

Systematiek *Dicotylen*

1. *Aardbeiboom (Arbutus unedo)* (Heidekruidfamilie) (D28)
Staat nog mooi in bloei en lokt op zonnige dagen nog talrijke overwinterende vlinders.
2. *Bezemdopheide (Erica scoparia)* (Heidekruidfamilie) (D28)
Een boomvormige heidesoort.
3. *Leucothoe axillaris* (Heidekruidfamilie) (D28)
Opvallend gekleurde, bruinpaarse bladeren.
4. *Blauwe passiebloem (Passiflora coerulea)*
(Passiebloemfamilie) (D16)
Deze soort verliest enkel bij zeer strenge vorst zijn bladeren.
5. *Groenblijvende scheefbloem (Iberis sempervirens)*
(Kruisbloemigen) (D25)

6. *Skimmia reevesiana* (Wijnruitfamilie) (R42)
7. *Driebladige citroen* (*Poncirus trifoliata*) (Wijnruitfam.) (R42)
De bladeren zijn reeds afgevallen maar de takken (doornen) blijven opvallend groen.
8. *Zanthoxylum alatum* (Wijnruitfamilie) (R42)
Let op de samengestelde bladeren met gevleugelde bladsteel en bladspil. Deze plant staat vol met stekels, en verspreidt een aangename frisse geur bij kneuzing van de bladeren.
9. *Escallonia* spp. (Escalloniaceae) (R5)
10. *Grootbloemige tellima* (*Tellima grandiflora*) (Steenbreekfamilie) (R5)
En andere vertegenwoordigers van deze familie.
11. *Maagdenpalm* (*Vinca minor*) (Maagdenpalmfamilie) (H7)
12. *Engels gras* (*Armeria maritima*) (Lamsorenfamilie) (C11)
En andere vertegenwoordigers van deze familie.
13. *Stekelnoot* (*Acaena ovalifolia*) (Rozenfamilie) (R3B)
Met de typische, blijvende vruchtjes.
14. *Daphniphyllum humile* (Daphniphyllaceae) (R29)
Een mooie combinatie door de rode bladstelen en knoppen, de lichtgroene bladeren met hier en daar nog een zwarte bes.
15. *Gunn's eucalyptus* (*Eucalyptus gunnii*) (Myrtefamilie) (R16)
Let op het verschil tussen de jonge en oude bladeren bij deze grootste groenblijvende loofboom van onze tuin.
16. *Bezemstruik* (*Spartium junceum*) (Vlinderbloemigen) (R6)
Ook hier zijn de -meestal zeer kleine- bladeren reeds verdwenen maar de takken blijven opvallend groen.
17. *Struiksikkelklaver* (*Medicago arborea*) (Vlinderbl.) (R6)
Een groenblijvende struik met mooie oranje bloemen en typische vruchten.
18. *Piptanthus nepalensis* (Vlinderbloemigen) (R6)
De soepel leerachtige bladeren zijn ietwat ongewoon van vorm voor deze familie.
19. *Gele kamille* (*Anthemis tinctoria*) (Komposieten) (A32)
20. *Phlomis fruticosa* (Lipbloemigen) (A14)
Typisch hier zijn de viltig behaarde salie-achtige bladeren.
21. *Schijnhulst* (*Osmanthus heterophyllus*) (Olijffamilie) (A6)
Sommige bladeren hebben een getande bladrand, andere zijn gaafrandig of slechts weinig getand. Vandaar de naam *hetero-phyllus* (= verschillend blad).
22. *Phlox subulata* (Vlambloemfamilie) (A10)

23. *Asarum caudatum* (Pijpbloemfamilie) (M9)
De Engelstaligen noemen deze plant 'Wild Ginger' (=Wilde gember), en inderdaad, de bladbasis verspreidt een gemberachtige geur bij kneuzing.
24. *Nandina domestica* (Zuurbesfamilie) (M12)
Een minder gekende vertegenwoordiger van deze familie met Zuurbes en Mahonia (beide tevens groenblijvers) in haar gelederen.

Systematiek Monocotylen

25. De Grassenfamilie, met talrijke vertegenwoordigers van groenblijvers.
Opvallend zijn een aantal bamboe-genera : *Pseudosasa*, *Phyllostachys*, *Arundinaria*, *Sasa*, ...
26. *Smilax excelsa* (Smilacaceae)
Een stekelige klimmer met opvallende stipulaire ranken.

Afdeling Middellandse Zee

Door het typisch mediterrane klimaat komen ginder talrijke groenblijvers voor. Ook in onze tuin vindt u een aantal vertegenwoordigers :

27. *Cupressus sempervirens* (Cypressenfamilie)
28. *Cupressus macrocarpa* (Cypressenfamilie)
29. *Myrte* (*Myrtus communis*) (Myrtefamilie)
30. *Laurier* (*Laurus nobilis*) (Laurierfamilie)
31. *Prunus lusitanica* (Rozenfamilie)
Let op de mooie rode bladstelen en rode jonge takjes.
32. *Palmlelie* (*Yucca flaccida*) (Leliefamilie)
33. *Groenblijvende scheefbloem* (*Iberis sempervirens*)
(Kruisbloemigen)
34. *Cerastium candidissimum* (Anjerfamilie)
Een mooi voorbeeld van een grijsblijver.
35. *Abies numidica* (Dennenfamilie)

Arboretum

We beperken ons hier tot enkele groenblijvende soorten in de ondergroei van het bos.

36. *Rubus calycinoides* (Rozenfamilie)
37. *Klimop* (*Hedera helix*) (Klimopfamilie)

38. *Gevlekte dovenetel (Lamium maculatum)* (Lipbloemigen)
39. *Symphytum grandiflorum* (Ruwbladigen)
40. *Gaultheria shallon* (Heidekruidfamilie)
41. *Epimedium pinnatum* (Zuurbesfamilie)
42. *Lonicera nitida* (Kamperfoelifamilie)
43. *Echte gamander (Teucrium chamaedrys)* (Lipbloemigen)
44. *Pachysandra terminalis* (Palmboompjesfamilie)

Medicinale planten

45. *Rozemarijn (Rosmarinus officinalis)* (Lipbloemigen)
 Proef nog eens die aangename geur bij het kneuzen van de blaadjes!

Rotstuin

Een aantal soorten vormen mooie, groenblijvende kussentjes :

46. *Saxifraga tombeanensis* (Steenbreekfamilie)
47. *Dryas octopetala* (Rozenfamilie)
48. *Aubrietia deltoidea* (Kruisbloemigen)
49. *Randjesbloem (Arabis caucasica)* (Kruisbloemigen)
50. *Sedum selskianum* (Vetplantenfamilie)
51. *Draba alpina* (Kruisbloemigen)
52. *Thymus praecox* (Lipbloemigen)
53. *Globularia cordifolia* (Kogelbloemfamilie)

Border langsheen Ledeganckstraat -universiteitsgebouw

Dit is ook in dit jaargetijde een groene border door de verschillende vertegenwoordigers van de Heidekruid-familie. Volgende genera zijn er terug te vinden : *Rhododendron* , *Pieris* en *Kalmia* . Ook *Camellia* (Theefamilie) kleurt de border groen.

Langs grote vijver

We sluiten deze lange en toch nog onvolledige lijst af met enkele soorten die u terugvindt onder de -groenblijvende!- *Parasolden (Pinus pinea)* (Dennenfamilie) :

54. *Euphorbia characias* (Wolfsmelkfamilie)
55. Diverse soorten *Toortsen (Verbascum)* (Helmkruidfamilie)

Deze meestal tweejarige soorten overwinteren met een groenblijvend bladrozet.

Marc LIBERT
Plantentuin

Begin december is het nu. Na de warmste novembermaand ooit gemeten, staat er nog volop blad op de Blauwe regen, zijn er nog bloeiende rozen, en kan ik uitkijken op een bos van *Ricinus*-bladeren waaraan een eerste nachtvorst blijkbaar niet heeft geraakt. Het is nog even wachten dus voor de groenblijvers volop op de voorgrond komen.

De lijst van blikvangers voor de komende wintermaanden wil u een overzicht bieden van de variatie bij deze plantengroep, die ook in onze tuinen een belangrijke rol speelt. Daarom wat toelichting en tips.

Willen we groenblijvers aanplanten, dan moeten we ons een en ander realiseren om aangepast te werk te gaan.

Ecologische problemen van groenblijvers

Verdamping

In tegenstelling tot bladverliezende planten die een winterrust in knopvorm kennen, blijven bladhouders water verdampen.

Logisch, maar niet zonder gevolgen. Met name bij het aan- en verplanten moeten we erop letten dat de toevoer van water niet al te zeer wordt verstoord. Dit kan vooreerst door de wortelkluit niet te beschadigen. Gelukkig hebben de meeste soorten een fijnvertakt wortelgestel dat de aarde goed vasthoudt. Eenmaal geplant is het belangrijk om goed aan te gieten en voor begieting te zorgen bij droog weer (ook in herfst en zachte winter !).

Allerbelangrijkst is echter de periode van aanplant. Planten slaan pas goed aan als het wortelgestel zich verbindt met de nieuwe bodem. Die wortelgroei is zo goed als onmogelijk in de winterperiode, wanneer juist de bladverliezers zonder problemen worden verplant.

Vandaar dat september en april als de beste plantmaanden voor groenblijvers gelden. Vóór de winterkoude of vóór de zomerhitte is dan al een evenwicht ontstaan tussen wateraanvoer via de wortels, en de verdamping van het bladerdek.

Wind

Bij het verplanten kan het nodig zijn om de wortelkluit met enkele spillen te verankeren. De volle kruin van bv. een meterhoge *Rhododendron* is als een gespannen zeil, en windstoten beletten het aanwortelen.

Vorstgevoeligheid

Bladeren zijn -op bloemen na- de gevoeligste organen voor vorstschade. Het is dan ook haast een wonder dat temperaturen tot ver onder het nulpunt zonder grote problemen worden verdragen. Een aantal processen zijn daarbij van belang. Vooreerst probeert een plantaardig systeem bij vorst zoveel mogelijk water aan de cellen te onttrekken. Dat water wordt verzameld tussen de cellen, waarbij het in een toestand van onderkoeling vloeibaar blijft. Mocht dit niet gebeuren dan zouden zich ijskristallen vormen die de celwand doorboren, met vochtverlies en onherstelbare schade als gevolg. Denkt u maar aan de ontdooide diepvriesgroenten ! Als echter de vorst blijft aanhouden, ontstaat een ander probleem.

Uitdroging

Vreemd maar waar : bladhouders blijken meer te sterven door droogvriezen dan door het vriezen zelf. Het gaan hangen en inkrullen van het groen blad zijn reflexen die op uitdroging wijzen, maar tevens een aanpassing betekenen. Hangende en ingekrulde bladeren zullen minder water verdampen. Bepaalde rhododendronsoorten hebben deze eigenschap niet, en blijken minder winterhard te zijn. Vorstgevoelige soorten moeten we dus windbeschermt planten, of van windschut voorzien bij aanhoudende vorst, om bijkomende verdamping te voorkomen. Een bijzonder probleem ontstaat wanneer de plant onderhevig is aan regelmatige afwisseling van bevroren en ontdooien. Dit vergt méér van de plant dan het constant bevroren zijn over eenzelfde periode. Vooral voor *Camellia* is een plaats waar weinig afwisseling is van zon en schaduw in het verloop van de dag van belang. Indien nodig kan men de plant afschermen tegen rechtstreekse zonnestralen met een doek dat terzelfdertijd de wind breekt.

Toepassingen van en met groenblijvers

In de tuinaanleg hebben bladhoudende planten altijd al een belangrijke rol gespeeld. In de gemiddelde tuin treffen we inderdaad meer wintergroen aan dan in de omringende natuur.

Sommige tuinaanleggers hanteren zelfs een formule waarbij gestreefd wordt naar een derde aan groenblijvend volume met uiteenlopende functies. Zo kunnen groenblijvers in grote mate bijdragen tot de structuur van de tuin en aldus als architecturaal element dienen.

Daarbij hoeven we niet onmiddellijk en alleen maar de formele tuinkunst op te roepen, waar elke indeling, lijn en overgang wordt gerealiseerd in bladhoudend groen. Denken we maar aan de Engelse cottage-garden waar hoge *Taxus*-hagen, als waren het muren, de tuin in kamers indelen.

Andere tuintradities tonen dan weer het tegengestelde.

Landschapstuinen en Oosterse tuinen, waarbij een zekere "struktuurloosheid" van belang is, worden ingevuld met groenblijvende massieven. Bospartijen met rhodo's in onze kasteelparken, en golvende volumes van gesnoeide azalea's in Japanse tuinen lijken onmisbaar.

Een heel eigen leven gaan groenblijvers leiden (lijden?) in de snoeikunst. U kent ze wel, de gesnoeide *Taxus*- en *Buxus*-vormen. Maar wat dacht u van een lokomotief uitgevoerd in Klimop, of een geometrische struktuur in Vuurdoorn?

Ook vandaag hebben groenblijvers in de tuinaanleg een belangrijke plaats ingenomen. Met name de "onderhoudsvrije" tuin is gebaseerd op sluitende bodembedekking met wintergroen.

Alle kwaliteiten ten spijt hebben weinig soorten groenblijvers een mythische faam verworven. Bamboe, *Rhododendron* en *Camellia* doen menig liefhebbers hart wel sneller slaan, maar is het lijstje dan niet vol? Groenblijvers zijn uitermate functioneel, maar zelden verrassend. Nochtans zijn er oplossingen. De idee om ze te gebruiken als steun voor klimplanten is niet nieuw, maar wel zelden toegepast. Een klimopmuur als achtergrond voor een aangetrokken klimroos, een zuilvormige *Taxus* met eenjarige Dagbloem omslingerd, of waarom niet een *Clematis montana* in die hoge conifeer? U krijgt bloesem waar u er geen verwachtte, zonder de onkosten van een pergola.

Bespaart u zich wat snoeiwerk : menig groenblijver komt er nooit toe te bloeien, of probeert een natuurlijker en meestal soepeler structuur aan te nemen. Zo is een "losgelaten" ligusterhaag in menig opzicht een wellust. In bloei ruikt zij zwaarzoet en het is er een gezoem van bijen. In de winter wordt de mooie kroon zichtbaar. Ja, zelfs een Paplaurier (= Laurierkers) op leeftijd is ongesnoeid en bloeiend een blikvanger.

Maar ook het assortiment wordt ruimer. In onze lijst vindt u vast een paar onbekenden, en ook de handel staat niet stil. We eindigen met enkele soorten die zeker een plaats in uw tuin verdienen.

Magnolia grandiflora : het wintergroene buitenbeentje van het geslacht. Prachtig blinkend blad met bruinviltige onderzijde bij de meest winterharde selecties (oa. Gallisonière), en enorme bloemen in de zomer maken hem de nummer 1 van de bladhoudende bomen.

Phlomis fruticosa : wintergroen met blauwgrijs viltig blad, ietwat als Salie, en een gele bloei met kransjes in verdiepingen, als bij Dovenetel, maar dan tot manshoogte !

In de blauwgrijs tinten vinden we trouwens nog meer bladhouders die vlot combineerbaar en van het mediterrane type zijn.

Lavendel, Tijn en Rozemarijn, maar ook Salie in uiteenlopende tinten en bladvormen (oa. "Berggarten" met vlak breed blad; een oude struik is te bewonderen aan de rand van de medicinale tuin met de grote vijver) kan u aanvullen met *Senecio greyi* (nu *Brachyglottis greyi*), Struiksikkelklaver (*Medicago arborea*), en *Euphorbia characias* tot een wintergrijsblauwe border.

Ter afwisseling van de Paplaurierhaag kan u Schijnhulst (*Osmanthus*) en *Viburnum tinus* proberen, of u gebruikt ze ongeknipt en geniet van deze herfst- en winterbloeiers.

Nieuw als wintergroene haagplant is een type van bladhoudende eik, *Quercus x hispanica*, door kruising voldoende winterhard geworden.

Mocht u in de ondergroei nog plaats vinden, probeer dan eens een tapijtje licht gekroesd blad van *Rubus calycinoides* of de fijn statige Elfenbloem (*Epimedium*), in meerdere bloekleuren verkrijgbaar.

Ferdinand COBBAUT, sekretaris
Willy Maststraat 51, 9032 Wondelgem

Beste vrienden en vriendinnen van de Plantentuin.

Er is terug een burgerlijk jaar voorbij en voor ons betekent dit dat er terug een werkjaar achter de rug is. Het bestuur vroeg me net als vorig jaar om hiervan even verslag uit te brengen.

Vorig jaar kon ik mij op de Algemene Vergadering nog beperken tot één transparant waarop al onze activiteiten stonden. Dit jaar echter heb ik mijn best gedaan om alles terug op één transparant te krijgen, maar het was tevergeefs. Onze vereniging leefde dit jaar zodanig, er waren zodanig veel activiteiten dat ik noodgedwongen twee transparanten moet gebruiken om alles netjes te presenteren. Het is dus duidelijk onze vereniging heeft dit jaar niet stil gezeten.

Laten we beginnen met datgene wat we al jaren doen, en waardoor we een groot deel onze bekendheid hebben gekregen : het verzorgen van rondleidingen in de Plantentuin.

We konden dit jaar terug rekenen op ons team van ervaren gidsen, die elke eerste zondag van de maand paraat stonden om hun kennis en weetjes over de planten in de Plantentuin mee te delen. Tevens hebben zij zich gespecialiseerd in allerlei onderwerpen, waardoor een varia van thematische wandelingen gegeven werden. Enkele themata waren :

- Waterplanten door Peter Dewulf
- Kuipplanten door Roger Laureyns
- Geneeskrachtige kruiden door Hendrik Leyseele
- Tropische voedingsgewassen + proeverij door Gilberte Comhaire - Neyt
- Kruiden voor de keuken door Hilde Mortier
- Klimplanten in tuin en serre door Roger Laureyns
- Planten uit vreemde continenten door Chris De Permentier
- Planten uit de Bijbel door Chris De Permentier
- Bloei en zaadvorming door Roger Laureyns
- Flora Magica door Chris De Permentier
- Wintergebeuren door Cyrilla Gillis
- Lentewandeling door Peter Dewulf

U merkt het, bijna elke maand van het jaar was er een thema, en ook tijdens de Gentse Feesten zijn er verschillende themata aan bod gekomen.

Tijdens de Gentse Feesten konden we terug een grote schare bezoekers verwelkomen die even de stadsdrukte verlieten om te verpozen in de Plantentuin en er tevens iets te vernemen van de Plantenwereld. De nachtelijke opening van de serres blijven een succesnummer, een echte publiekstrekker.

Naast onze gidsbeurten waren er dit jaar opnieuw verschillende cursussen.

We hadden een les over bloemschikken met snoeihout en sprokkelhout gegeven door Mevr. Van den Heuvel.

Er was een les over hoe we creatief konden bezig zijn met pompoenen en kalebassen door Mevr. Van den Heuvel.

En er was een voormiddag knutselen aan kransen met droog materiaal door Mevr. Gilberte Comhaire.

Tevens was er een cursus Ikebana door Mevr. Van den Heuvel.

Naast deze activiteiten die binnen de muren van onze Plantentuin werden georganiseerd, trokken we ook dit jaar naar buiten op zoek naar allerlei mooie plekjes in het land of zelfs buitenland, waar elke plantenliefhebber zijn hartje sneller gaat slaan.

Zo bezochten we op zondag 26 maart de Bromelia-kwekerij van de Heer De Vroe. De patron gaf ons persoonlijk uitleg over hoe we best onze bromelia's kunnen verzorgen. Na het bezoek konden de aanwezigen tegen een vriendenprijsje enkele bromelia's kopen. We werden er bijzonder goed ontvangen. De heer De Vroe weet duidelijk wat een Vriend van de Plantentuin betekent.

De 1 mei wandeling van Karel Van Vossel bracht naar jaarlijkse traditie ook een aantal van onze leden samen, die o.l.v. natuurgids Cyrilla Gillis de Vlaamse Ardennen "bewandelden".

Op donderdag 12 mei 1994 brachten we een bezoek aan de privé-tuin van ons medelid Jan Fouquaert te Melle. Dat bleek een wel erg ongewone tuin, waar heel veel "rare" rotsplantjes staan. Jan Fouquaert zelf gaf ons de nodige uitleg, en we konden zelfs enkele heel speciale soorten bewonderen waar zelfs de wetenschappers onder ons stonden van te kijken.

Op zaterdag 14 mei 1994 ging het richting Nederland. Het Belmonte Arboretum en het Park van de Hoge Veluwe werden bezocht onder de leiding van Gilberte Comhaire.

Het was een prachtige dag, en één deelnemer was er zo van onder de indruk gekomen, dat de muzen in zijn pen kropen, waardoor hij een impressie schreef over deze uitstap in het vorige nummer van ons tijdschrift van deze jaargang onder de titel "In het voetspoor der Batavieren".

Er werd ons maar weinig tijd tot verpozen gelaten, want op zondag 5 juni 1994 vertrokken we alweer met een bus naar de Dodoenstuin en de Bijentuin te Schilde. En mocht dit nog niet genoeg zijn, we gingen in de namiddag nog eens op bezoek bij Koen Engelen, een uitermate originele kweker van Irissen en Papavers te Ranst. De dag was mooi gevuld en we konden na een stop nabij Waasmunster met een voldaan gevoel huiswaarts keren.

Op 9 juli, net voor de grote uittocht der Belgen naar de toeristische streken, bezochten we de privé-tuin van onze medeleden Achiël en Hilda Robbrecht-Thomaes in het hartje Pajottenland te Sint-Kwintens-Lennik. Een prachtig aangelegde tuin die door verschillende gespecialiseerde tijdschriften voor Natuur en Planten als te bewonderen wordt aangeschreven. In de namiddag trokken we nog even naar het Kasteel van Gaasbeek waar we een rondleiding kregen door een lokale gids. Nadien waren de parken en de aanpalende bossen een heerlijke omgeving om even tot rust te komen en te genieten van de natuur in al haar pracht en schoonheid.

Op zondag 18 september werd een herfstoffensief ingezet. De plantenliefhebbers toonden nu ook eens dat zij ook interesse hebben in onderwerpen die niet onmiddellijk met planten te maken hebben. We reisden om te leren hoe scheepsliften functioneren in de streek van Bracquenies. We vernamen en zagen hoe moderne scheepsliften worden gebouwd (de grootste scheepslift ter wereld hebben we bekeken). We zagen te Aubechies ook hoe de Romeinen en onze voorouders (reeds !) multikultureel samenleefden in onze contreien. En we konden zelfs een voorhistorisch dorp intrekken, waar alles was en leefde en werkte zoals dat vóór de inval van de Romeinen het geval moet zijn geweest.

Na al deze uitstappen is het terug tijd om even te kijken wat er nog in de Plantentuin te beleven viel.

We hebben het nog niet gehad over de grote opruimactie die doorgegaan is op zaterdag 12 maart 1994. Op die bijzonder zonnige en succesvolle dag werd heel veel werk (en koffie en soep) verzet door een aantal leden, waardoor de Plantentuin een veel frisser uitzicht kreeg. We zijn ook voor volgend jaar van plan om zo een dag te organiseren.

Op zondag 10 april 1994 werd een plantenruildag georganiseerd, op een prachtige lentedag met een opgeruimde hemel en een stralende zon. Onze leden konden hier hun planten ruilen of aan een Vriendenprijsje aanbieden. De organisatie verliep over het algemeen behoorlijk soepel, waardoor de meeste mensen met een tevreden gevoel naar huis terugkeerden.

In de Plantentuin werden weer verschillende tentoonstellingen georganiseerd.

Zo was er dit jaar 4 maal bij onze Plantentuin de Plantenmeeting en Plantenkeuring. Dit waren bijzonder verzorgde presentaties, waar we gratis konden kijken naar het nieuwe moois dat vandaag wordt gekweekt door de lokale plantentelers.

We hadden de tentoonstelling over

- Nieuwe trends bij kamerplanten,
- er was de Bonzai-tentoonstelling, en
- de tentoonstelling Vleesetende Planten.

Eind september was er naar jaarlijkse gewoonte de traditionele afsluiter, de wereldvermaarde Paddestoelententoonstelling.

Om te besluiten moeten we nog melden dat onze redacteur Paul Goetghebeur er dit jaar terug in geslaagd is om ons 4 boekjes samen te stellen van elk 48 bladzijden met allerlei artikels over de planten en de Plantentuin.

Een jaarverslag zou natuurlijk niet af zijn, mochten we ook de stand van zaken niet doorgeven wat ons ledenaantal betreft. Dit jaar is onze vereniging terug gegroeid, we hebben nu 557 leden, en die hebben op 13 december hun Algemene Vergadering gehouden, met een diapresentatie door onze voorzitter, Prof. Van der Veken, over het verre en exotische Papoea Nieuw-Guinea.

Ferdinand COBBAUT
Willy Maststraat 51, 9032 Wondelgem

We hebben er voor gezorgd dat er in 1995 terug veel te beleven zal vallen.

De juiste en volledige uitwerking van de geplande activiteiten zal op tijd en stond uitgebreid worden toegelicht in ons tijdschrift.

Nu reeds willen we u een voorsmaakje geven van wat er in onze gedachten borrelt.

1. Uitstappen

Op zaterdag 20 mei 1995 verlaten we het land om de kust van Noord-Frankrijk te bezoeken (we laten Frans-Vlaanderen niet los). We zullen er een natuurwandeling maken, en er de fauna en flora bewonderen. De uitstap gaat van Cap Griz-Nez tot Cap Blanc-Nez.

Let op, deze uitstap wordt geleid door onze specialiste ter zake Cyrilla Gillis, samen met de zeer ervaren strandgids Guido Rappé.

Wanneer de tijd rijp is, op zaterdag 10 juni, zullen we o.l.v. Peter Dewulf een bezoek brengen aan de Kale Vallei. Peter, één van onze Plantentuingidsen, is goed vertrouwd met dat gebied en zal ons daar op zijn entoesiaste wijze de nodige uitleg geven.

Op zaterdag 17 juni rijden we richting Hasselt om er de Japanse tuin te bewonderen. Tevens zullen we die dag een bezoek brengen aan de Natuurtuin te Kiwit waar Prof. Martin Hermey vorig jaar tijdens de Algemene Vergadering over sprak.

Begin juli plannen we een bezoekje aan het bedrijf van de familie Arts te Affligem, dat zich heeft gespecialiseerd in (grotere) terrasplanten. Misschien valt dit wel te combineren met een bezoek aan de lokale, befaamde abdij...

Eind augustus 1995 gaan we naar de Kalmthoutse heide om er een ubieke poëziewandeling bij te wonen. We zullen verder ook proberen om de tuin van de familie De Belder te bezoeken. We hopen dat dit ons lukt, want wat daar te zien is, wordt beschreven als nog mooier dan het Arboretum van Kalmthout.

Naast al deze uitstappen zullen er ook in de Plantentuin terug activiteiten worden georganiseerd.

2. Gidsbeurten.

Elke eerste zondag van de maand, te beginnen vanaf februari, zullen er opnieuw geleide wandelingen worden gegeven door ons gidsenteam. Deze wandelingen zijn zoals steeds gratis.

Er zullen ook thematische wandelingen worden georganiseerd. De juiste titel en datum van de thematische wandelingen zullen later worden meegedeeld in het tijdschrift.

Tijdens de Gentse Feesten zullen we terug elke dag paraat staan om de talrijke bezoekers van onze Plantentuin te leiden naar deze plekjes waar dan iets te beleven valt.

3. Cursussen en lessen

Ook in 1995 zal er weer een cursus Ikebana worden ingericht, tenminste als er minimum 8 deelnemers zijn en deze mensen zich op donderdag kunnen vrijmaken, maar dat blijkt naar onze ervaring geen probleem te vormen...

Er zal ook een les worden gegeven over bloemschikken rond het Paasgebeuren. Tevens zullen we wat kunnen bijleren over bloemschikken in de herfst.

En daarbovenop zal er wellicht ook een (bijscholings)cursus worden georganiseerd voor Plantentuingidsen.

4. Tentoonstellingen

Zoals elk jaar zal er tijdens de herfst opnieuw een paddestoelententoonstelling doorgaan, van 27-09-1995 tot 03-10-1995.

Er zullen doorheen het jaar ook diverse andere tentoonstellingen worden georganiseerd door de Plantentuin van de universiteit, waaraan zoals steeds verschillende van onze trouwe leden hun medewerking verlenen. Daarover zullen we u verder berichten in ons tijdschrift.

5. Opruimingsactie

Zoals vorig jaar zullen we terug een opruimdag organiseren. We hopen nu reeds dat deze terug een geweldig succes wordt, en dat we onze prestaties van vorig jaar kunnen overdoen of zelfs nog kunnen verbeteren.

6. Lenteruildag

Er zal ook een plantenruildag worden georganiseerd. Meer informatie en inschrijvingen hiervoor vindt u in dit nummer van ons tijdschrift.

7. Algemene Vergadering

En om 1995 af te sluiten (we zijn nog niet begonnen) zullen we een Algemene Vergadering houden, die zal doorgaan op zaterdag 16-12-1995 om 15 u. We hebben reeds een spreker uitgenodigd, het wordt de eminente kenner van giftige planten, Prof. Marcel De Cleene, die ons zal spreken over "Risicoplanten in en om het huis".

U merkt het, er staat reeds heel veel op de agenda, gedurende het jaar zal deze misschien nog groeien. Hou zeker de data goed in het oog die verschijnen in de agenda, want verschillende activiteiten hebben nog geen juiste datum, of de datum kan eventueel nog veranderen.

We wensen u alvast veel plezier en groei van kennis, en tot op één van de activiteiten (het mogen er meerdere zijn) in 1995.

In deze rubriek bundelen we reacties die we van onze leden hebben opgevangen i.v.m. de werking van de vereniging, de inhoud van het tijdschrift, opmerkingen over de Plantentuin, ...

Om het nog eens duidelijk te stellen : hoe meer reacties, hoe meer vreugd...

Ook uw boodschappen aan mede-leden kan u in deze rubriek laten opnemen : dit forum is er door u en voor u !

Uw vragen opsturen aub naar de redakteur (adres op de laatste pagina).

Adressen gewenst !

Van het vorig nummer van dit tijdschrift zijn 4 exemplaren teruggekeerd (Post : "woont niet meer op dit adres"), van :

* Delvoye-Van Daele, 3A Chaussée d'Ypres, 7784 Warneton,

* De H. M. Cornelis, Blekerijstraat 77, 9000 Gent,

* Mevr. J. Romijn, Tijgerstraat 18F, 9000 Gent,

* De Ridder-Van der Burgt, Paviljoenweg 79, 9040 Gent.

Als u ons het nieuwe adres van deze personen kan meedelen, bewijst u ons een grote dienst.

Passiflora

Van Mevr. L. Huyzentruyt kregen we een vraag i.v.m. Blauwe passiebloem.

Vanuit de praktijk van onze tuiniers komt de volgende informatie. Jonge planten of stengels moet u toppen om vertakking te krijgen. Snoei gebeurt in het late voorjaar (na de vorst), en u snoeit best weg : slappe jonge scheuten, en zeer oude takken.

Voor het bereiken van een gewenste vorm kan de plant vrij sterk worden ingesnoeid, zonder dat dit problemen veroorzaakt.

Wat betreft de bloei moet u ervoor zorgen dat sterke jonge scheuten een maximale ontwikkelingskans krijgen, omdat precies daarop de meeste bloei zal ontstaan.

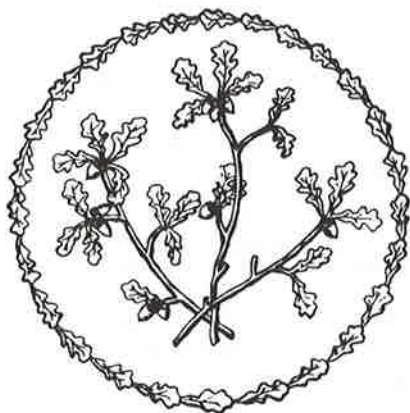
Distels

Van Luc Blontrock is een briefje ontvangen met een foto van een prachtige distel, met wat verdere vraagjes over distels.

De plant in kwestie is een bloeiend exemplaar van de Wollige distel (*Cirsium eriophorum*). Dit is een tweejarige soort met winterrozet, maar die soms meerdere jaren kan overleven. Het is een eerder warmteminnende soort, vandaar dat ie in onze streken slechts aanwezig is op de warmste plekjes, d.w.z. streken met kalkrijke bodems en op beschutte plaatsen.

De Wegdistel (*Onopordum acanthium*) is eveneens een tweejarige soort, met winterrozet, die ook wel eens blijft doorleven. In onze streken wordt deze soort gevonden op eerder ruige plekjes, als een onregelmatige, sporadische verschijning.

En dan wordt gevraagd naar een determineerwerk voor Europese Komposieten. Daarvoor is deel 4 van de Flora Europaea aangewezen, een zeer technisch, Engelstalig werk met sleutels voor en beschrijvingen van alle Europese soorten. Ter inzage op het laboratorium Plantkunde...

De

VRIENDEN van de PLANTENTUIN

GENT

**driemaandelijks
dertiende
nr. 4
ISSN**

**tijdschrift
jaargang
december 1994
0777 - 8821**

Redaktie :
Paul Goetghebeur
Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent (telefoon : 09 - 264 5055)

Aan dit nummer hebben meegewerkt :

Koen Camelbeke, Ferdinand Cobbaut, Gilberte Comhaire-Neyt, Henk Leysele, Marc Libert, Virginie Michiels, Karel Otten, Bernard Symoens, Cecilia Vastesagheer.

Onze welgemeende beste dank gaat ook uit naar Pascale De Smet en Christelle VanKerchove voor het verzorgde tikwerk, en naar Ferdinand Cobbaut, Gilberte Comhaire-Neyt, Adelin Van Heuverswijn en André & Denise Wille-Dhaese voor de plooi-, kleef-, sorteer-, en transportactiviteiten, die het verschijnen van dit nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 1994.

Overname van artikels is alleen mogelijk mits en ná schriftelijke toestemming van de redakteur.

<i>Lidgeld 1995</i>

U kan uw bijdrage overschrijven op rekening 001 - 1192154 - 03 van De Vrienden van de Plantentuin Gent, met de vermelding : lid 1995 **(en graag naam + adres van het lid !)**.

**Gewoon lid : 300 BF
Beschermlid : 500 BF
Steunlid : 1000 BF**

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

driemaandelijks tijdschrift
dertiende jaargang
nr. 4 december 1994
ISSN 0777 - 8821

verantwoordelijke uitgever :
Paul Goetghebeur
Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent
tel. 09 - 264 5055

afgiftekantoor
LEDEBERG 1